

PROF. DR. CEVAT YÜCESOY'UN MUHASEBE DERSLERİ CİLT I (1943) KİTABINDAN MUHASEBENİN TARİHÇESİ

Birçok müellifler muhasebenin eski devirlerde bile tanımış olduğunu, hatta bu devirlerde yaşayan tüccarlar, yaptıkları günlük muamelelerini muntazaman kaydettiklerini iddia ediyorlar.

Prof. Besta, Genova arşivinde 1340 senesine ve Milgao Kilisesi fabrikasında Modena şehrinde XIV. asra ait çift muhasebe usulü ile tutulmuş defterler olduğu yazıyor.

XIV. ve XV. Asırlarda yapılan muhasebe kayıtlarına Venedik usulü (Alla Veneziana) deniyordu. Bu usul bilhassa Venedik şehrinde inkişaf ederek diğer memleketlerde de kullanılmıştı. Elimizdeki mevcut eserlerden anladığımızı göre, çift muhasebe usulü XIV. asrın başlarında bilhassa ticaretin merkezi olan Venedik, Cenova, Floransa ve Milano şehirlerinde inkişaf etmiştir.

Muhasebe hakkında ilk eseri Napoli'de 1458 senesinde Benedetti Cartugli di Regusa yazmıştır. Benedetti (Della Mersatura e del Mercante perfetto – Ticaret ve tam tüccar) adlı kitabını ancak 1473 tarihinde Venedik'te tabattirerek neşredebilmiştir.

1493 Tarihinde Luca Pacioli Venedik'te (Summa di Aritmetica, Geometria, Proportionie Proportionnalita) isimindeki eserinin (Comptise Scripturis) bahsinde çift muhasebe usulünü ve İtalyan tüccarların muhasebelerini nasıl tuttuklarını izah ediyor.

XV. ve XVI. asırlarda ticaret, kredi ve tediye işlerinin inkişafı muhtelif muhasebe sistemlerinin keşfedilmesine amil olmuştur. XVII. Asrıda De la Porte günlük işleri, kasa ve mahsup yevmiyelerine geçirmekle bir muhasebe sistemi meydana getirmiştir. Almanların kullandıkları (Sammelbuch – Umumi yevmiye) XVIII. asrın başlangıçlarında ilk defa olarak Nürenberg şehrindeki tüccarlar tarafından kullanılmıştır.

Amerikan muhasebe sistemini, Degrange 1804 senesinde neşrettiği (Nuvelle Methode pour Tenir les Livres en Double Partie par les Moyens d'un seul registre...) adlı kitabında izah ediyor..

Muhasebenin inkişafında bilhassa Savary'nin 1673'de tanzim ettiği (Ordonance de Commerce – Ticaret nizamnamesi) amil olmuştur. Bu nizamname, ilk defa olarak kanun ile tanzim ve kontrol edilmiş oluyor.

Muhasebe defterleri tutmak, envanter ve bilanço tanzim etmek, ticari vesikaları muayyen bir müddet muhafaza etmek Savary'nin inisiyatif ile olmuştur. Bilâhare bu nizamnamenin esaslı maddeleri birçok memleketler tarafından da kabul edilerek tatbik edilmiştir. Muhasebe sistemlerinin sonraki inkişafında Prof. Hügli, Sahâr, Leautey ve Guibault çok rol oynamışlardır.